Mizaç, Ebeveyn Davranışları ve Stresin, Türk Anaokul Öğrencilerinin İçe yönelim Semptomlarının Ortaya Çıkmasındaki Rolleri

H. Melis Yavuz[1], Bilge Selcuk[1], Feyza Corapci[2] and Nazan Aksan[3]

Role of Temperament, Parenting Behaviors, and Stress on Turkish Preschoolers' Internalizing Symptoms

H. Melis Yavuz[1], Bilge Selcuk[1], Feyza Corapci[2] and Nazan Aksan[3] [1]*Koc University* [2]*Bogazici University*

[3]*University of Iowa Hospitals & Clinics*

Abstract

Child- and family-related factors that predict internalizing symptoms are under- studied in preschool years and have a negative influence on children's functioning. We examined observational assessments of preschoolers' temperamental fearfulness and exuberance, mother reports of negative control, warmth, and parenting stress in a sample of 109 Turkish preschoolers. High temperamental fearfulness and low joyful/exuberant positive affectivity in addition to low warmth and high parenting stress had significant effects on internalizing symptoms. Parenting stress had both direct and indirect relations to internalizing symptoms via lower maternal warmth. When comorbid elevations in externalizing symptoms were controlled, the results were consistent with the interpretation that poor parenting practices and stress associated with the parenting role predict maladaptation in general but that the specific form of maladaptation may be best predicted by individual differences in children's temperamental characteristics. This study contributes to our understand- ing of risk and protective factors that predict preschoolers' internalizing symptoms with a sample from a non-Western population. These findings can guide early pre- vention and intervention programs to address internalizing problems in a culturally-sensitive way.

Keywords: internalizing symptoms; exuberance; fear; maternal warmth and control; parenting stress

İçe yönelim davranışları, gelişimsel olarak uygunsuz ve aşırı kaygılı/depresif duygulanım, sosyal içe dönüklük, ve psikosomatik problemlerden oluşuyor. Araştırmalar, Türk çocuklarında, Hollandalı ve Amerikalı çocuklara göre daha fazla içe yönelim problemlerinin olduğunu öne sürüyor, fakat kültürlerarasındaki bu farklılıklarının sebepleri konusunda bir ifade bulunmuyor.

Anaokulu öğrencilerinin mizaca ilişkin korku ve coşkunluk, annelerin negatif kontrolü, içtenlik ve son olarak ebeveynlik stresi ile ilgili 109 Türk anaokulu öğrencisinden oluşan örneklem gözlemsel değerlendirmelerini inceledik. Çalışma sırasında anneler, 2.5-3 saatlik oturumlar ile tipik bir evin salonuna benzeyecek şekilde dekore edilen laboratuvarda gözlemlendiler. Değerlendirmeler, iki tane kadın yüksek lisans öğrencisi tarafından yapıldı ve tek yönlü aynanın arkasından videoya alındı. Anneler, sıcaklık, negatif kontrol, ebeveyn stresi, ve çocukların içe yönelim semptomları ve davranışları hakkında ölçekler doldurdular.

Bu çalışma, batılı olmayan bir popülasyondan alınmış bir örneklem ile anaokulu öğrencilerinin içe yönelim semptomlarını öngören risk ve koruyucu faktörleri ile ilgili olan

anlayışımıza katkıda bulunuyor. Bu bulgular, kültürel hassasiyet çerçevesinde, içe yönelim davranışlarını ve semptomlarını erken önleme konusunda müdahele programlarına yön verebilir. Bulgular korkulu mizacın, içe yönelim belirtileri kapsamında hem eş zamanlı olarak hem de zaman içerisinde artacağını öngörüyor. Anne sıcaklığı aynı zamanda içe yönelim belirtilerinin bir belirleyicisi olarak araştırılmıştır. Annenin erken sıcaklık tutumları ve çocuğun ileri zamanlardaki içe yönelim semptom ve davranışları arasındaki bağlantılar, çocuğun davranış ve duygu düzenlemesi, öz-yeterlilik, ebeveyn-çocuk ortak pozitif duygulanımı, ve stres tepkisi gibi mekanizmalar ile birlikte erken pozitif ebeveyn uygulamalarının koruyucu rolünün olduğunu gösteriyor.

Düşük seviyede içtenlik ve yüksek ebeveyn stresi ile birlikte yüksek seviyede kaygılı/korkulu mizacın ve düşük seviyede coşkun-pozitif duygulanmanın içe yönelim semptomlarına anlamlı bir etkisi var. Dışa yönelim semptomlarındaki komorbid (aynı zamanda görülen) yükselmeler kontrol edildiğinde sonuçlar, zayıf ebeveynlik uygulamalarının ve ebeveynlikte oluşan stresin, genel anlamda adapte olamamayı öngördüğünü, fakat adapte olamamanın çocukların mizaçlarında bireysel farklılıkları en iyi şekilde öngöreceği açıklamasıyla tutarlıydı.

Gözlemciler tarafından değerlendirilen sonuçlar, korkulu mizacı olan çocukların içe yönelim semptom ve davranışlarında daha yüksek skorlar aldıklarını gösteriyor. Coşkunluk, yeni olmayan ortamlarda ölçüldüğünde daha düşük seviyede içe yönelim semptomlarına işaret ediyor. Bulgular, korkulu mizaç ile ilgili olan Batı örneklemleriyle benzer olduğu görüldü. Üstüne üstlük, bu etkiler, komorbid dışa yönelim semptomları istatistiksel olarak kontrol edildiğinde de sürüyor. Bir diğer bulgu ise anne sıcaklığı, daha düşük seviyede içe yönelime sebep oluyor. Datamız, anne sıcaklığı görmeyen çocukların anksiyete ve depresif duygulanımlarını düzenlemekte zorlanacakları, dolayısıyla daha fazla içe yönelim davranış ve semptomları sergileyeceklerini savunan önceki tahminler ile tutarlı görünüyor.